

BOSNA VE HERSEK CEMİYET-İ İLMİYESİ

Salih ÖZKAN

Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Niğde / Türkiye

Anahtar Kelimeler; Bosna-Hersek, Cemiyet-i İlmiye, Misbah.

ÖZET

Her ne kadar Tanzimat Fermanı, daha çok siyasi, sosyal, idari ve hukuki yapıda değişimi öngören bir metin olsa da, Tanzimatçılar yenileşmenin temel şartının eğitim ve yeniliklere öncülük edecek aydınları yetiştirmek gerektiğini kavramışlardır. Tanzimatçıların bu tutumu, Tanzimat sürecini bir aydınlanma süreci olarak karşımıza çıkarmaktadır. Bu dönemde yenileşme davası, yukardan lütfedilen bir dava olmaktan çıkmış, aydınların savunduğu bir davaya dönüşmüştür. Aydınlar çeşitli cemiyetler kurarak toplumu aydınlatmayı kendilerine bir görev saymışlardır. 1861’de kurulan “*Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye*” ve 1879’da kurulan “*Cemiyet-i İlmiye*” halk eğitimi amacıyla kurulan bu türden cemiyetlerdir. Bosna-Hersek Osmanlı Devleti’nden ayrıldıktan sonra, özellikle İstanbul’da yetişmiş, Osmanlı aydını diye tabir edebileceğimiz bir takım aydınlar, 28 Eylül 1912’de “Bosna ve Hersek Cemiyet-i İlmiyesi”ni kurarlar. Tıpkı Osmanlıdaki örneğinde olduğu gibi bir de “*Misbah*” adıyla dergi çıkarırlar. Bu çalışmada cemiyetin kurucuları, üyelik esasları, cemiyetin amacı, faaliyetleri tespit edilerek, Bosna ve Hersek halkının eğitimine katkısı ortaya konmuştur.